

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4'50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor
1/2 an 12 cor.,
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oara 12 fl. a treia
oara 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Cataclizm.

A pornit, pe valurile Oceanului Atlantic, cea mai superbă creație a tehnicii omenesti, vaporul „Titanic” și înainte de a atinge țărmlul Americii, s'a ciocnit cu un munte de gheață, și s'a scufundat, îngropând, în mormântul de valuri, comori de milioane, și peste 1600 pasageri.

Jurnalele aduc pagini întregi, cu amănunte îngrozitoare, încât nu le poți ceti până în sfârșit fără să ți-se umezească ochii. Simțim cu toții lovitura grea a sortii, ce s'a descărcat asupra unor străini, cari, sub raportul durerii, ni-se par așa de apropiați și de vrednici de compătimire.

În această vale a plângerii, omenii se aseamănă mai mult ca ori când, în clipele durerii. Toate diferențele sociale dispar atunci ca prin farmec; nu mai e deosebire între muncitor și miliardar, când marea taină a morții, plutește de o potrivă asupra tuturor, nivelând în o clipă toate deosebirile de rang și avere, acoperind totul, în întunerecul tăiuit al mormântului.

Cu câteva săptămâni mai înainte, cetiam în revistele străine ditirambi la adresa celui mai uriaș vapor, ce va strătaia undele oceanului. Ripoteri entuziaști, prevesteau o izbândă strălucită acestui vapor, care era cel mai puternic dintre toate creațiile tehnice moderne. Milionari și miliardari se interesau pentru a lua un bilet pe această navă minunată, plătind prețuri întreite.

Era un triumf al tehnicii omenesti, o încredere oarbă în puterea atotstăpânitoare a științei. Și, iată că acest triumf și această încredere oarbă, s'a dovedit cu totul zădarnică. „Hotar ai pus, Doamne!...”

În fața acestui adogiu al psal-

mistului, toată știința și toată încrederea de sine a omenirii, se năruie și se risipește, ca o ceață ușoară, la ivirea zorilor zilei.

*

Incontestabil, știința omenească a reușit, ales în deceniile din urmă, a presta rezultate uimitoare. Spiritul veșnic neliniștit al omului, a scrutat necontenit după nouă și nouă biruinți, storcând naturii îndărătnice tainele cele mai ascunse.

Visurile romanțierilor de ieri-alaltăeri, — începând cu Iules Verne — s'au realizat pe deplin și azi chiar cucerirea văzduhului ni se pare o problemă aproape realizată. Cu triumf ni se părea, înainte cu abia doi-trei ani trecerea în sbor a Canalului Mânecii! Ce elogii s'au adus întâiului biruitor — și azi, când se sboară dela Paris la Londra în câteva ore, și când jurnalele mondiale publică premii pentru un sbor dela Paris la Peking, — ni se pare că am progresat așa de mult într'un interval așa de scurt, încât se impune întrebarea, cu o necesitate îndoită: nu s'a încrezut oare omenirea prea mult în forțele ei și nu și-a dat seama, că este asupra noastră o putere supremă, în fața căreia noi suntem abia mici furnici, și toate străduințele noastre mândre, sunt tot atâtea mușinoaie.

*

În clipe de sguduiri mai mari, omenirea cea atât de încrezătoare în puterile ei, simțind că prea e grea povara, ce o îngenunchie, își ridică ochii spre cer, căutând în nesfârșitul zărilor albastre, un ideal, în care nu se prea încredea în zilele bune.

Așa e și cu cataclismul Titanicului.

S'au prăpădit averi de sute de milioane în câteva ore; au pierit în valuri aproape două mii de oameni — și lumea, ce se pomenește de-

odată în fața acestui cataclism sgu- ditor, își deschide ochii și, dându-și seamă de puterea ce o are, își zice cu mâhnirea celui biruit:

— Recunosc, Doamne, că Tu ești stăpânul cerului și al pământului. Recunosc, că prea m'am îngâmfat în trufia mea de vierme neputincios, și că prea mult am prețuit puterea, cunoștințelor mele mărginite! Tu, care ești singur mare, puternic și drept, m'ai redus la limita puterilor mele și mi-ai adus încă odată aminte cuvintele etern adevărate: „Ce te înalți, pământ și cenușe?”

*

Ne gândim la festivitățile, cu cari a pornit acest vapor uriaș, de undeva, din sudul Angliei. Ne gândim la zimbetul de biruință al proprietarilor și al conducătorilor acestui vas, care își încerca întâia oră aripile, pentru sborul falnic, ce îl prevedea.

De-odată însă cu salvele de tunuri, ce au întovărășit plecarea acestui vapor uriaș, s'a pornit și o sumedenie de munți de gheață, cari aveau să-i țină calea, să-l strivească, și să convingă pe toți aderenții excluziviști ai științei rigide, că sunt și alte puteri în lumea aceasta, în afară de acele ce cad sub raza de cercetare a științei umane.

Și când știința umană, care nu recunoaște altă autoritate decât aceea a sa, ajunge în conflict cu forțe, cari o îngenunchiază, rămâne înfrântă și desarmată, simțind, că i-se clatină terenul sub picioare.

Aceasta este învățătura amară, ce o scoatem din această groaznică nenorocire, care a înghițit aproape două mii de oameni și a nimicit averi de milioane.

Ori cât de mult ar fi progresat lumea în timpul din urmă; ori cât de mari rezultate ar fi realizat ea, mai ales pe terenul științelor tehnice

și al invențiilor, să nu se uite niciodată, că știința omenească are o margine oarecare, și că nu vom putea progresa decât cu mari greutăți și multă nesigurantă.

Și așa progresul și evoluția va urma, mai cu încetul, ce e drept, dar mai sigur.

Altcum, dacă oamenii se încred prea de tot orbește în creațiile lor, provoacă nenorociri și catastrofe, cari le puteau evita cu ușurință. Nimicirea grandiosului vapor „Titanic“, este provocată, în primul rând, de ambiția nebună a proprietarului, care a dat vaporului maximum celerității, ca să bată record și sub acest raport — și astfel nu s'a evitat ciocnirea cu muntele de gheață, deși telegrama fără sârmă o semnalase și termometrul se scoborise în mod simțitor.

E goana nebună după recorduri, după emulări, cu primejduirea vieții tale și chiar cu a altora.

Dacă ar fi să trecem în revistă nenorocirile, cari s'au desfășurat de câțiva ani, am ajunge la convingerea tristă, că deceniul din urmă numără aproape cele mai multe catastrofe, în istoria omenirii.

E încrederea prea de tot nebunească în puterile omenești și disprețuirea înțeleptei maxime, de care erau călăuziți strămoșii noștri: „*Festina lente!*“

Corespondințe.

Din dieceza gr.-cat. a Gherlei.

(Continuare și fine).

La punctul b) se decide instituirea unei comisii sub numirea: „Conciliu pedagogic diecezan“ compus sub controlul Ordinariatului diecezan de supremul inspector general diecezan, din doi canonici ai capitolului, din profesorii ordinari dela pedagogie, din membrii delegați în comitetul central diecezan ai reuniunilor învățătoresți și din inspectorii școlari provinciali de se vor constitui aceste oficii. Vor fi invitați în acest consiliu și bărbați binemeritați pe terenul pedagogiei și instrucțiunii populare din clerul sau mirenii diecezei.

Acest consiliu pedagogic diecesan, în cadrele regulamentului său statorit și aprobat, va griji mersul uniform și progresiv al învățământului din școlile diecezei cât și din pedagogiu cât va griji și de creșterea elevilor pedagogi în internatul ce se va înființa. Ședința va ținea când trebuința va aduce cu sine sau când Episcopul va dispune convocarea ei.

La punctul c) se constată lipsa și trebuința inspectoratelor provinciali diecezane, dar și până când s'ar putea înființa aceste posturi de mare importanță și trebuință pentru școlile noastre de pe teritoriul vast alor șapte comitate extinse și supravegiate de șapte revizorate regești comitatense cu nizuințele lor amare, cunoscute, consiliul pedagogic diecezan, cu Ordinariatul, să facă ca controlul și inspecțiunea școlilor, a învățământului și a activității învățătorilor în cadrele instituției de până acum să fie mai intențată, mai scrupuloasă și însuflată de un spirit nou, conștient și cu sârguincioasă im-

plinire a acestui oficiu de mare însemnătate, ce cu puține excepțiuni onorabile, sau nici cum, sau numai ca de clacă se împlinește și adeseori cu lipsa cunoștinței de cauză, de unde apoi daunele ireparabile din trecut și stagnarea sau regresul dureros din prezent mai pe întreaga linie. Aceasta refacere și renoire a inspecțiunii și controlării școlastice se pretinde mai ales pentru amestecul nu arare ori ilegal și illoial a revizorilor regești comitatensi, pentru stărnirea împlinirii acurate a oficiului și chemării dascălești la cei neglijenți și pentru apărarea, scutirea și spriginirea acelor buni și conștientoși învățători cari chiar pentru aceasta împlinire corectă și conștientă a oficiului lor sunt șicanati și chiar amenințați de zădul nesăbuit al inspectorilor sistemului nenorocit de azi și dascălii adeseori lăsați pradă și neapărați de cei competenți și chemați din partea superiorităților bisericesti.

La punctul d) s'a luat concludul că se vede lipsa creării unui organ pedagogic diecezan ori a reuniunilor învățătoresți, combinatu-s'a însă așa aceasta, ca să fie pedagogică-politică, de oarece azi mai că nu s'au pot tracta nici chestii de instrucțiune și pedagogie fără să nu atingi politica. S'ar cere să fie și biserică teologică și obligator într'o formă și pentru preoți ca și pentru învățători, că ambii sunt și ai bisericii ca și ai școlii lucrători. Comisiunea pedagogică diecezană va institui un comitet redacțional din cei mai chemați și abili, care va îngriji și prevedea redactarea organului în care se vor publica atât lucrările de valoare ale învățătorilor din activitatea și viața reuniunilor cât și lucrările de preț ale preoților din conferințele tractuale preoțesti, cu a căror lectură reciproc ar beneficia preoții și învățătorii. Organul acesta ar putea și ar și trebui să fie și foaia oficioasă a diecezei.

FOIȚA.

Sângele nu se, face apă.

(Continuare și fine).

...Iar când îi veni în minte, că din pământul acela jumătate l-a vândut Sandu bărbatul Măriuța i-se păru, că se lasă pe el o stâncă ce-i apasă pieptul...

Când își veni în fire întâlni fața chinată a Ileanei: „Tată e aici Măriuța!“...

Bătrânul tresări. Deschise ochii mari, buzele i-se mișcau, privirea îi rătăcea dela una la cealaltă. Apoi cu o sfortare își ridică mâna, amenințator și zise încet: „Împăcați-vă!“ — Apoi căzu peste perini lipsit de puteri. Un tremur îi sgudui tot trupul apoi un oftat adânc... și rămase nemișcat.

Și fetele se aruncară peste trupul fără de viață a bătrânului plângând: „Tată, tată dragă!“...

*

Trei zile cât a fost mortul în casă Ileana umbla ca o nălucă, se ducea de ici colea făcându-și trebi și neisprăvind nimic. Cu Măriuța nu schimbăse o vorbă. De câte ori începea Măriuța se spună ceva, ea fugea la sicriu și plângea amaric. Și când plângea așa aplecată pe sicriu i-se părea, că-l vede iar pe tatăl-său șezând colea pe

prismă cum ședea ei amândoi de multe ori, și o mângăia peste obrajii palizi. Apoi dintr'odată îl văzu în pat, cu fața ca de mort, cu mâna ridicată și-i auzi glasul cum îi zice: „Împăcați-vă!“...

„Împăcați-vă!“ îi șoptea glasul într'una iar ea nu putea nici să steie de vorbă cu Măriuța. Nu are nimic cu ea, nu o urește, nu o blastămă, dar nu-i poate fi soră ori ce ar fi. — „Nu pot țată nu pot — plângea ea — ce să fac dacă nu pot?“...

Iar când la înmormântare Ileana în-genunchiată, își răzîmă capul de dunga sicriului simți cum se lipește Măriuța de ea. Atunci își aduse aminte că numai ea l-a băgat în mormânt, și voi să se scoale să-o alunge de acolo, să nu o lasă să se atingă de sicriul acela, dar atunci i-se păru, că vede iar mâna ridicată și auzi cuvântul, „Împăcați-vă!“.

Dacă se 'ntoarse] dela cimiter Ileana fugi în grădină și se răzîmă de nucul ei iubit. I-se părea, că acesta e singurul său prieten din lume, singurul, cui își poate spune durerea. Aici își poate vărsa lacrimile în tihnă nu se uită nimeni la ea, nu o mângăia nimeni. Și cum un vânticel îi mișcă frunzele, fosnetul lor îi părea ce niște șoapte, ce vin departe, departe din altă lume, niște șoapte ce-i mângăiau sufletul.

În casă fumul de tămăie se învăluia cu mirosul greu de vinars. Printre bocetele

femeilor se mai auzea și câte-un râset înfundat.

Sandu, care plângea și bea într'una se uită roată prin casă apoi începu a striga în gură mare: „Măriuța, unde-i Ileana?“... Du-te de o chiamă, căci vreau să vorbesc cu ea. Vreau se vorbesc și se bem laolaltă în semn de pace!... Măriuța eși pe ușă ștergându-se la ochi.

Dar când o văzu pe Ileana cum îmbrătoșează nucul bătrân și-i auzi plânsul cu hohot nu cuteză să se apropie.

*

De-atunci trecuseră câți-va ani. Ileana trăia acuma singură ca un cuc. De multe ori se gândea cât de bine ar fi să aibă și ea pe cineva în lume, o ființă care să se cugete cu drag la ea, cui să-și poată spune bucuriile, și care să o mângăie în năcaz.

Și s'ar fi împăcat bucuros și cu Măriuța că ori cum a fost ea tot sânge din sângele ei, s'ar fi împăcat de n'ar fi Sandu, dar pe el nu poate să-l vadă, el era ca o prăpastie între ele.

Era într'o Duminecă după amiază. Ileana sta la fereastră răzîmată de geam, și privea cum se întuneca cerul. Era încă liniște, dar o liniște ce prevestește furtuna.

„Are se ploaie“ — se cugeta ea și se uită la ferestri că oare bine-s închise. Apoi se cugetă să meargă unde-va, ori se chiepe pe cineva că-i era urât și frică când venea furtună.

Fiind în dieceză peste cinci sute de preoți și aproape la șasă sute de învățători existența organului nu numai că este asigurată, pe deplin ci se impune chiar aici lângă Tipografia întemeiată, sigur cu de asifeliu de planuri, de fericitul Alexi primul episcop al Gherlei.

Toate aceste propuneri precizate, lămurite și bine motivate în scris și cu conclusele unanime ale conferinței s'a dat spre studiere și dezbateri către la un comitet de reuniune învățătorescă, cari comitete apoi, reciproc și în timp preclus comunicându-și observările și hotărârile lor, vor raporta punct de punct în adunarea generală proiectată, care apoi ea va fi chemată și competentă a decide definitiv despre primirea și înfăptuirea lor.

Propunerea ultimă a președintelui reuniunii inv. gr.-cat. din Sătmăru-Ugocia de a se convoca o adunare generală a tuturor reuniunilor din diecesă, respective a tuturor învățătorilor diecesani, propunere atât de salutară și de mare importanță și însemnătate în urmări, nu numai că a fost primită cu mare însuflețire ci a fost și salutată ca sosirea și înfăptuirea unei idei de multă mângâiere și mare ajutor în starea și situațiunea atât de precară de azi a învățătoriei noastre.

Aceasta tagmă, acest corp atât de mare însămnătate în diecesă și mai ales cu respect la viața ei școlastică, de instrucțiune și creștere poporală, neglijat și abandonat până mai ieri alaltăeri se va putea manifesta în viitor în deplinătatea însămnătății sale sub ocrotirea, scutul și dirigeirea înțeleaptă și părintască a marelui Dascăl și bunului Arhipăstor și Episcop pe care eu atâtă nădejde justă și dor ferbinte îl așteaptă întreaga dieceză.

Că ce însămnătate are planul acesta de

închegare în legătura disciplinei bisericesti și diecesane va ști socoti și pricepe ori ce om ne preocupat și cu vederi elevate și clare în viața noastră diecezană și națională.

Recunoștință deci și mulțumită să cuvine zălosului președinte al Reuniunii inv. gr.-cat. din părțile atât de bănuite ale comitatelor Sătmăru-Ugocia, căruia i-a succedat atât de norocos primul pas spre o reculegere în viața noastră școlastică diecezană. Urmează să se facă și celelalte demersuri spre înfăptuirea ideilor atât de salutare și revine aceasta acum reuniunilor învățătoresci diecesane și în special comitetului central al reuniunilor inv. gr.-cat. din jurul Gherlei cu harnicul ei secretar Alexandru Pop, dar mai ales înțelepciunii și aprobării măritului guvern diecezan.

Adunarea generală a tuturor reuniunilor învățătoresci, respective a tuturor învățătorilor din diecesă va fi deci un act într-adevăr epocal pentru noi dascăli și pentru întreaga dieceză.

Aceasta adunare se va ține în luna August anul curent.

Sus să avem inimile! Dascăl.

Serbările jubil. dela „Petru Maior“.

— Dela trimisul nostru special. —

Tinerimea noastră universitară din capitala Ungariei are în această vreme clipe de aleasă și măreață sărbătoare.

Cei 50 de ani de trecut, în mijlocul unui adevărat Babilon cu mii de fețe și ispite străine de sufletul nostru, sunt o luminoasă izbândă a străduințelor unei tinerimi înțelegătoare și entuziaste. Spiritul de îndârjită și inimoasă muncă a

protopopului Maior, marele istoric al începuturilor neamului nostru și alcătuitorul celor mai frumoase predici românești, sub îndemnul căruia s'a întemeiat societatea „Petru Maior“ la anul 1862, își primește în acestea zile un vrednic și demn prinos. De aici marele interes și caldă luare aminte, pe care publicul nostru de cărturari și presa noastră au arătat-o acestor sărbări jubilarie îndată dela anunțarea lor.

Când scriu acestea șire, strădele pline de vuet ale Budapestei se înfloresc ici-colo de figuri cunoscută; vezi reverențele cu brâne negre, albastre și roșii ale preoților români, multe fețe oacheșe, și prinzi adeseori vorba românească în lumea de pe bulevarde. Valurile potolite ale Dunării primesc străluciri de sărbătoare dela soarele din înălțimi, care se arată și el binevoitor sărbărilor după atâtea zile de mohoreală, iar pe cheiul Pestei României trec în grupuri dese, studenți vioi alături de oaspeții lor dragi, spre palatul „Pester Lloyd“, locul de praznic.

Sosirea oaspeților și seara de cunoștință.

Mulți dintre oaspeții anunțați au început să sosească deja de Vineri și în cursul zilei de Sâmbătă 21 Aprilie. Au fost așteptați cu mult dor cei doi Arhieri, dela Arad și dela Caransebeș, cari își vestiseră participarea, dar după obositoarele sinoade dela reședințele P. S. Lor și-a scuzat fiecare absenta.

S'a făcut mare bucurie, în schimb, văzându-se sosirea multor intelectuali aleși ai

Insă până se cugetă ea, furtuna isbucni cu toată puterea.

Se întunecă de-a binele. Cerul părea un câmp de luptă pe care năuorii ca niște monștri uriași năvălesc unul peste altul, se rostogolesc într-o luptă crâncenă despicați din când în când de fulgerele ce șerpuesc ca niște sfori lungi de foc. Vântul sufla din ce în ce mai tare, pomii își plecau crengile până la pământ iar vântul încărcat de ploaie trecea vîind.

O bubuire trăgănată și cerul se înroșește în lumina fulgerului...

Biata Ileana aleargă prin casă ca o nebună. Fuge dela o fereastră la alta făcându-și cruce; trage zăvorul și tocnește ușa. La urmă dă să ia mătisoarele din Dumineca florilor, când prin bubuitul tunetului, i-se păru că aude un plâns la ușă. Ileana căzu în genunchi stringând mătisoarele la pept cu amândouă mâinile. Inima îi bătea nebunește, buzele i-se mișcau, dar nu putea să zică de cât cuvântul: „Doamne, Doamne!“

Ploaia curgea ca turnată din cofă, și străbătând prin geamurile nechibzuite bine, începă a curge șiroaie pe pereții albi adunându-se în mijlocul odăii.

Ileana își strânge fruntea între mâni, simțește cum îi svâcnește sângele, și se roagă tremurând „Doamne nu mă lăsa, Doamne ferește-mă“.

Ascultă, iar și iar i-se pare, că aude printre bubuitul tunetelor un plâns și parcă

e numai aci sub părețe. Sângele i-se oprește în vine. De câte-va nopți nu mai poate dormi. Tot într-una o vede pe Măriuța sdrențoasă iar în urma ei se ridică tatăl-său și parcă aude glasul: „Impăcați-vă!“

Dar ea ce să facă?!... După ce a murit maică-sa s'ar fi împăcat bucurăse cu Măriuța de ar ști unde-i, dar înzădar a cercat-o înzădar a întrebat-o de toată lumea nu i-a putut da de urmă. La luna după ce la îngropat pe tatăl-său când era maică-sa moartă s'a dus cu Sandu. Nimenea nu i-a știut de urmă. Numai atâtă a putut știrici, că oare undeva departe, la niște domni de servitori. Și spuneau oamenii aceia, că nici atâtă n'a voit Sandu să steie până a trece înmormântarea mamă-sa. S'au dus fără să-și ieie rămas bun dela ea.

Din ce în ce furtuna se mai domolește. Bubuitul se aude tot mai rar, tot mai rar, cerul se mai limpezește și picurii mari de ploaie se isbesc rari de fereastră umedă.

La ușă bate cineva: „lele dragă lasă-mă în casă!“

Ileana sare ca friptă deschide ușa pe care intră un copil ca de șase-șapte ani. Cămeșuța i-e udă și se lipește de trupu-i ce tremură ca varga, în vreme ce cu mânuța dă să se șteargă pe obrazii umezi.

Cu multă trudă izbuti Ileana de adună câte-va vreascuri uscate și aprinse un foc în vatră, iar când focul ardea pocnind ea se uită la copilul ce-și întindea mânuțele încălzin-

du-le, își aduse aminte, că colea în ladă este o cămeșuță, ce iar e chiar bună la copilul acesta. Și-și aduse aminte cu câtă jale se uita tatăl-său la cămeșuța aceea, și cum nu lăsa să o deie la nimeni. Zice că o ține spre aducere aminte dela copilul lui cel drag.

Se opri o clipă, oare se cade să o deie ea aceea la un copil sărac. Dar privirea îi căzu pe bietul copil cum dă să-și usuce cămeșuța sdrențoasă. Deschise lada și peste câteva clipe copilul mânca la masă îmbrăcat în cămeșuța albă ca zăpada.

Și numai acum îi veni în minte Ileana să-l întrebe de unde vine.

Și copilul începă a-i povesti multe de toate din cari cu mult greu putu să priceapă, că tatăl-său a murit iar el cu mamă-sa au pornit să meargă la o mătușe. Că spunea mamă-sa că are ea o soră, dar s'a sfădit cu ea și de aceea nu a văzut-o de mult. Iar acumă vrea să meargă la ea să o roage de iertare.

Ileana asculta răzimată de pat.

„Și mers-a“ — îl întreba ea când se opri copilul.

Ba nu — află el. — Eri a căzut mama bolnavă de n'a mai putut merge și m'a trimis numai pe mine, că mi s'apunea că acumă nu suntem departe. Și mi-a arătat drumul pe care să merg. Apoi să-i spună să vie să o vadă că nu poate muri în pace“.

Și copilul își puse capul pe masă și începă a plânge.

noștri între cari dñii George P. de Băsești, dr. T. Mihali, dr. V. Lucaciu, dr. I. Maniu, dr. A. Vaida, R. Ciorogariu, Dna Văd. Iosif Vulcan, Em. Ungureanu, dr. Stef. C. Pop, V. Goldiș, apoi reprezentanții tinerimii din Viena, Cernăuți, Cluj, Șemnit, București, Macedonia. Și o mulțime de alți intelectuali: advocați, medici, preoți, meseriași, chiar din toate părțile. Multe familii!

Sâmbătă în 21, seara la ora 9, s'a ținut în sala cea mare dela „Pester Lloyd“ seara de cunoștință. Aici președintele soc. „Petru Maior“ dl Victor Groza, a salutat pe oaspeții în avântate cuvinte. Apoi au fost cald aclamați dñii dr. Mihali și Păr. dr. Lucaciu, cari au vorbit fiecare câte-o cuvântare la adresa tinerimii. În bună dispoziție și caldă intimitate seara de cunoștință a ținut până pe la ceasurile 12 noaptea. Colonia română din Budapesta a fost de față toată.

Serviciul divin.

A doua zi, Duminecă, s'a ascultat liturghia în capela română gr.-or. din casele fundațiunii Gozdu. Serviciul divin a fost plănuit să-l celebreze P. S. Lor Ignatie Pap și dr. E. M. Cristea, dar în lipsa acestora au slujit Prea Cuv. sa protosincolul Ciorogariu dela Arad. Ghenadie Bogoeviciu, parohul gr.-or. al Budapestei și preotul militar Ioan Pop. În cursul liturghiei s'a citit ectenia morților, iar la sfârșit s'a celebrat parastas pomenindu-se membrii sau binefăcătorii răposați ai Soc. „Petru Maior“. Dl Roman Ciorogariu a rostit și un scurt panegeric. Răspunsurile le-a dat coral inteligenței și a universitarilor din Budapesta, condus de dl Fira. E un cor minunat instruit și bine disciplinat. A cântat frumos și înălțător. Capela s'a dovedit foarte neînșepătoare cu acest prilej. A fost de față partea covârșitoare a oaspeților. Din Buda-

pesta reprezentanții fund. Gozdu și din provincie toți fruntașii.

După serviciul divin, conform programului sărbătorilor ar fi urmat să se țină ședința festivă a societății „Petru Maior“, dar pentru indispoziția unuia dintre conferențieri și pentru nesosirea altuia, ședința nu s'a ținut, rămânând să se prezinte sulturile societăților surori la banchet. Publicul și tinerimea a rămas împăcată cu această întâmplare, mai ales că în chipul acesta au rămas și eventualele turburări a clipelor de sărbătoare, despre cari se sponise încă înainte. Anume la această ședință Universitatea a delegat ca reprezentant al său pe prof. dr. Iosif Siegescu, lucru care a fost împotriva dorințelor tinerimii și a oaspeților.

Banchetul.

La orele 2 s'a dat banchetul, în aceeași sală largă și foarte elegantă dela Pester Lloyd. Lungi șiruri de mese cu peste 200 de tăcămuri. S'au făcut frumoase liste de bucate în colori, cu motive românești, executate de tinăra tipografie românească „Doina“ din Beiuș. Lumea s'a așezat în frumoasă ordine. În fruntea mesei, alături de președintele Societății, Badea George Pop de Băsești, dr. Mihali, E. Ungurean, I. Ploj jude la curie, Dna Vulcan, Ciorogariu, reprezentanții societăților din Bucovina, Viena Macedonia, Cluj, ceilalți fruntași, presa etc. Multe dame între oaspeții s'au mai remarcat între alții dr. C. Albu, dr. Bârlea, dr. Boilă, dr. Titu Babeș, dr. N. Birăescu, dr. I. Bocu, dr. Cigărean, dr. Aur. Cosma, dr. Adalb. Cosmuța, dr. Grozda, A. Kormoš-Alexandrescu, dr. Liviu Lința, dr. Meșter, dna dr. Meșter, Ing. Maior, dr. I. Popoviciu, M. Voileanu, asesor cons. Sibiu, dr. Veliceu, dr. Mih. A. Popovici, dr. Ioan Mihali, Moise

Brumboiu, paroh, Tohan, și alții, a căror nume îmi scapă.

Gazete au fost reprezentate: „Gazeta Transilvaniei“ V. Braniște, „Românul“ dr. Horia P. Petrescu și Gh. C. Birăescu, „Unirea“ și „Solia Satelor“ A. Lupeanu, „Universul“ și „Adevărul“ Leonard Paukerow, „Minerva“ și „Seara“ L. Popescu, „Viitorul“ E. Bianu.

La toate întâi s'a ridicat dl George Pop de Băsești și în potolite cuvinte bătrânești salută oaspeții ca cel mai în vârstă. Cincizeci de ani, în viața societății „Petru Maior“, zice, înseamnă creșterea inteligenței românești cu 50% față de trecut, care este cea mai de seamă avere a unui neam.

Președintele V. Groza salută oaspeții în numele societății și tinerimii. Anunță totodată pre reprezentanții societăților surori. Anume: 1. „România Jună“ din Viena prin dñii Marmeliuc, președinte și Ionel Radulescu, vice-preș. 2. Societatea „Junimea“ din Bucovina, prin dl Aurel Ștefanelli, preș. 3. Tinerimea din Cluj, prin dr. Oct. Rusu. 4. Tinerimea din Șemnit, prin dñii Teodor Burzo, P. Fotoeși, Simeon Simu. 5. Tinerimea macedoneană dela univ. din București prin dl Balamace.

După aceasta se dă cuvântul reprezentanților, cari salută pe rând societatea jubilantă. Multă însuflețire naște cuvântul dlui Balamace, care aduce salutul său din Coșița Albaniei.

Frumos închină dl Emanuil Ungurean, din Timișoara, care salută societatea „Petru Maior“ de astăzi, în numele vechei generații care s'a încălzit la sinul ei.

R. Ciorogariu pentru toată tinerimea, nădejdea și viitorul neamului. Studentul S. Petrean pentru foștii membrii și președinți ai societății, amintind câteva nume din cele de față și pe a dlui P. Cosma de departe, cel dintâi președinte. Caldă aclamări. Mai ridică paharul dl Dr. Horia Petra-Petrescu în numele presei, dl Țicu pentru generația de scriitori răsăriți sub aripile soc. „Petru Maior“. Un preot pentru Dr. Maniu și Lucaciu. Apoi Badea Gheorghe ridică masa.

Saluturi din depărtare.

Telegrame și scrisori.

În cursul mesei s'au citit și telegramele, foarte numeroase și scrisorile trimise de societăți sau intelectuali ai noștri la adresa Societății „Petru Maior“ din prilejul jubileului. De pildă:

Sibiu. Asociindu-mă și eu cu sufletul la frumosele serbări jubilarie ale societății academice „Petru Maior“, implor binecuvântarea ceriului asupra lucrărilor ei mănoase, în folosul bisericii, al neamului și al patriei.

Meșianu, metropolit.

Vălenii de munte. Vă urez să vă amintiți totdeauna, că fiecare națiune valorează cât cultura, energia și solidaritatea ei. Și atât.

N. Iorga.

Ileana se apropie și aplecându-se spre el zise: „și cum o cheamă pe maică-ta?“

Măriuța — îngâna ei — iar soră-sa e Ileana Roșianului...

E pe la sfârșitul verii. Prin frunzele pomilor se ivea ici colea câte una galbină roșietică. Soarele nu mai era așa arzător părea că s'a lăsat o umbră de răcială peste fire, o umbră ce aduce aminte de iarnă.

Ileana șade pe lăța dinaintea casei privind la satul așezat în vale.

Peste căsuțele răslețite prin colțuri de grădini fumul se ridică plutind ca niște nourași vineții. Pe uliți mergeau oamenii gătiți de sărbătoare, femei cu fire de busuioac în mână și copiii mici cu cămășuțele albe ca zăpada.

Deodată din vale se revărsă dangătul clopotului, ce chema pe oameni la slujbă.

În ușă se ivi o femeie palidă cu un copil de mână. Se opri o clipă și făcu streșină la ochi privind spre biserică.

Apoi se întoarse spre Ileana?

„Nu mergem la biserică Ileano?“

Ba mergem Măriuță dragă, răspunse ea și se ridică se plece.

Dar copilul o prinsă de poale, zicând: n'auzi că trag clopotele, fă-ți cruce!...

Și în vreme ce își făcură ele cruce copilul începă cu glasul său argințiu: „Tatăl nostru care ești în ceriu“...

Razele soarelui străbătură printre crengele dese ale nucului bătrân și lumina fața copilului, ce în cămeșuța-i albă părea un inger, ce aduce pacea pe pământ. Și în liniștea dimineții rugăciunea se ridica ca fumul de tămâie tot mai sus tot mai sus...

„Și ne iartă nouă păcatele noastre pe cum și noi iertăm greșelilor noștri!“

Veturia R. C.

NEUMANN M.

furnizor imperial & regesc cameral și de curte,

Cluj, piața Mátyás király 14.

Pardesiu dela 32 Coroane în sus.

(45) 7 44

Mare asortiment de vestminte bărbătești, de juni și de fete.

Catalog se trimite gratuit și francat.

Costume de modă dela 36 Cor. în sus.

Sibiu. Felicit Societatea iubilară dorindu-i încă multe decenii de rodnică activitate. *Bârseanu.*

Arad. La serbarea semicentenarului de existență a soc. D-v. Vă salut cu căldura inimii arhierului iubitor de neamul său și anunțându-mă de membru fondator, implor asupra acestei societăți darul și binecuvântarea cerească și ca să trăească, să înflorească, spre ajungerea scopului cultural urmărit de vredniciei ei întemeietori.

Episcopul Ioan, al Aradului.

Caransebeș. Eșofat de obositoarele ședințe ale Sinodului nu mă simțesc bine, deci regret că nu pot participa.

Miron, episcop.

Blaj. Urâm a doua jumătate de veac și mai rodnică în rezultate culturale.

Corpul profesoral dela Liceu.

Șemniț. Suferind lipsa unei societăți, înțelegem fericirea iubilării Voastre. Cu unire cultivați tesaurul moștenit.

Studentii români.

Cernăuți. Serbăm sufletește împreună cu D-v. iubileul de o jumătate de secol al soc. „Petru Maior“, căreia îi dorim existență îndelungată, iar D-v. dragoste de muncă spre binele neamului.

Academia ortodoxă.

Blaj. Pătrunși și noi de măreția sărbătorii Voastre, vă trimitem pe aceasta cale dragostea și urările noastre pentru izbânda aceluiași vis neimplinit pentru care ne străduim și noi.

Societatea „Inocențiu Micu Clain“.

Apoi alte telegrame dela Clericii din Sibiu, Tinerimea din Lugoj, dr. Bogdan Brașov, „Alexi-Șincai“ Gherla, dr. Balan Sibiu, Societatea studenților în medicină București, prof. Nedelcu Viena, Societatea studenților aromâni București, „Revista preoților“ Timișoara, Ioan Sonea Reteag, protopopul Arton Popa Reghin, Onisifor Ghibu Sibiu, dr. Ionel Pop Blaj, Clubul român Viena, Românii din Brașov, Soc. teologilor Arad, Funcționarii dela „Sentinela“ Șomcuta, și alții.

Apoi foarte călduroase scrisori dela d. Ioan Mihai, preș. Societății pentru teatru, dr. I. Urban-Iarnik Praga, prof. Veigand Lipsca, dr. Elie Dăianu, protopop Cluj.

Concertul.

În tot cursul zilei de Duminecă oaspeții a avut parte de frumoase clipe de înălțare sufletească, însă concertul de seara a fost un eveniment rar în viața artistică a neamului nostru din aceasta seară. Altfel se prevedea pe înainte, căci programul însemna numele celor mai de seamă artiști ai noștri de astăzi.

Eleganta sală dela „Pester Lloyd“ s'a umplut total de alesul public românesc. Un public de elită și vrednic de artiști.

A cântat întâiu muzica militară o bucată de Iacob Mureșanu, care a fost mult aplaudată. Apoi corul din Budapesta a cântat noua compoziție a tinărului de bune nădejdi *Harșia* „Un falnic glas“ cu soli de d. Ionel Crișan și Rădulescu.

D. *Mărcuș* ne-a cântat câteva bucăți străine cu mută vervă și simțire, apoi la insistența publicului o doină românească cu minunate accente de duloșie.

D-șoara *Amicuța Voileanu*, fiica asesorului Voileanu din Sibiu e o simpatică artistă, care stoarce multă vrajă din coardele pianului. Talentul d-sale e apreciat cu căldură și de străini de noi. A cântat din Stavenhagen și Chon.

D. *Ionel Crișan* a fost minunat ca întotdeauna. Doina: „Ardemite-ai codru des“ a stârnit furtuni de aclamații.

Un ales și gingaș punct al programului au fost cântecele d-nei *Valeria de Herbay n. Papp*, care a fost rechemată cu insistență de mai multe ori.

A cântat și tinărul artist *Rădulescu*, din Schubert Tosti și Dima. Pe urma doina dureroasă a motului pribeag, care vrăjit cu adevărat auditorul. A fost sărbătorit cu multă însuflețire.

Mai puneți un duet grandios cântat de d. Crișan—Mărcuș o cântare frumoasă de încheiere a corului și aveți programul acestui concert, programul numai căci frumseța și măreția lui numai simți s'au putut, dar scrie un.

Toată lumea a fost încântată la culme.

Mai nou.

Internat pentru universitarii români.

Dela trimisul nostru special al „Unirei“.

După închiderea ședinței foștilor membri ai societății „Petru Maior“ la invitarea D-lui *Em. Ungureanu*, s'a întrunit o consfătuire a intelectualilor Români aflați în Budapesta cu scopul de a se face o mișcare pentru întemeierea unui internat, care să adăpostească pe tinerii noștri dela școlile înalte, din capitala Ungariei. Consfătuirea s'a constituit sub prezidenția D-lui *Ungureanu*, notar preș. tinerimii Groza. S'a hotărât cu unanimitate înființarea unei societăți cu menirea de a se aduna mijloace pentru înfăptuirea cât mai grabnică a instituției amintite. S'a și primit un plan de statute, care se va înainta spre aprobare la ministru. S'a ales comitetul următor: Preș.: *Em. Ungureanu*, vice-preș.: *Al. Vaida Voevod*, secretar: *Dr. T. Babeș*. Membrii în comitet o seamă de fruntași din toate orașele noastre. Din Blaj *Dr. I. Maniu*. S'au înscris patroni la societate cu câte 2000 cor. *Ungurean*, *Bilașcu*, *Gáll*, *Pop de Băsești*, *Dr. M. Halyi*, *Dna M. Halyi*. Fundat. cu 400 cor. 9 inși pe viață cu 200 cor.: 14—15. Mulți ordinari cu 10 cor. însuflețire mare.

Ședința comitetului executiv al partidului nostru național.

Luni în 22 Aprilie nou s'a întrunit comitetul central executiv al partidului național român la o ședință în Budapesta sub prezidența d-lui *George Pop de Băsești*. Comitetul, după desbaterea mai multor chestiuni interne administrative, a luat în discuție situația generală politică din țară în fața demisionării guvernului *Khuen* și a numirii noului guvern. A invitat Clubul deputaților români ca în apropiată ședință a camerei să dea expresiune punctului său de vedere față de guvernul nou numit, care considerându-se partidul pe care se sprijinește și principiile generale de guvernament ale acestuia, întâmpină din partea partidului național român justificată neîncredere politică.

Având în vedere lupta politică dusă în întreaga țară în chestia reformei electorale a decis continuarea acțiunii pentru înfăptuirea

votului universal, egal, secret și după comune, aprobând cu mulțumită pașii întreprinși în această direcție de biroul executiv al comitetului și constatând că învinuirile, aduse pe nedrept conducerii de partid de partide străine, privitoare la lupta partidului pentru reforma electorală democratică, sunt absolut neintemeiate.

Conferența mirenilor gr-cat. români în Budapesta.

Domnul *Dr. Ștefan C. Pop* a convocat pe ziua de Marți 23 April nou o conferență intimă la Budapesta, în scopul ca intelectualii români mireni gr-cat. să se sfătuiască asupra atitudinii și a demersurilor cari ar fi să se ia din partea lor în fața atacului ce se pregătește în contra Bisericii gr-cat. române prin planuita înființare a episcopiei gr-cat. maghiare.

Ținându-se astăzi această consfătuire intimă în prezența unor numeroși bărbați români gr-cat. veniți din toate părțile țării, cei prezenți au constatat unanim că zace în datorința fiecărui fiu conștiință al bisericii gr-cat. române de a lucra din toate puterile pentru risipirea acestui atac îndreptat în contra autonomiei și întregității provocierei metropolitane gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, și în contra fiutei noastre românești.

In consecvență conferența a hotărât unanim convocarea unui mare meeting de protestare, care se va ține în 28 Mai nou, a 3-a zi de Rusali.

Pentru ducerea în îndeplinire a tuturor concluzelor conferenței s'a ales un comitet aranjator din 60 membri și un comitet executiv din 10 membri.

Noutăți.

Războinici. Din Arad se anunță, că trei școlari din clasa a patra reală într-o bună zi au dispărut din Arad. Unul din ei șterpelise dela tatăl-său vr'o 240 coroane și pe bani își cumpăraseră arme, iar la prietenii le-au spus că merg în războiu la Tripolitania... Ce războinici! (Să nu fi fost oare unguri?...)

A fost avizată poliția și în Kaposvár au fost prinși, dar în drumul spre casă unul s'a făcut nevăzut.

Revoluționari bulgari omorâți de jandarmi. Cetim în „Românul“: În satul *Ursa*, de lângă *Adjarlar*, jandarmii voind să aresteze pe niște revoluționari bulgari, aceștia s'au împotrivit, ba au și atacat pe jandarmii turci, la ce jandarmii au ucis pe 5 revoluționari învinuiți de a fi pus la cale un atentat cu dinamită. S'au găsit 12 bombe de dinamită la locuințele lor.

Invitare. Reuniunea învățătorilor gr-cat. din ținutul *Hațegului* invită la petrecerea declamatorie teatrală ce se va aranja cu ocazia adunării sale generale în 6 Mai n. 1912 (Sf. George) în sala hotelului *Prokopp* din *Vulcan*.

Cinematograful „Luna Bioskop“ da în continuu reprezentații foarte frumoase. Așa de pildă Duminecă între celelalte puncte, s'a predat minunata tragedie a celui mai mare poet mondial *Shakespeare*: *Romeo și Iulia*. Păcat însă e că unele tablouri ies cam întunecat, dar aceasta nu detrage întru nimic din succes.

Partea Literară.

VOEVOZII.

Povestire originală a „Unirii“.

de Dela Bistriță.

(Continuare).

CAPITOLUL XVI.

Noaptea se furișă pe nesimțite, întinzând giulgiul întunecului peste tot cuprinsul Sibiului.

Din văzduh răsăriau în taină, luceferi scânteetori și stele lin sclipitoare, în tremur de raze.

Din valuri de nouri albi, de cristal, se înalță luna plină, Atotstăpânitoarea feeriilor de noapte.

În liniștea mută, vântul aducea, în sborul undelor, țriiturile subțiri ale greerurilor, ce cântau pe miriștile îndepărtate.

De pe vâlcele soseau, pe suflarea vântului, frinturi de doine, îngânate pe caval, ori daugătele talangelor dela stână.

Firea, troenită de somn, în dulcea pace a inserării, pornea pe lumea viselor de aur...

La curtea Doamnei Despina, în ajunul plecării, logofătul Niță și hatmanul Pătrașcu închinară masă mare, în sănătatea Băsărebeștilor.

Alaiul românesc zăbovise numai o săptămână la curtea Doamnei Basarab.

Stana povestise cu amănunte toate pătaniile sale dela curtea domnească. Doamna jignită pe Radu Vodă, avea temeiul să primească cu răceală alaiul lui Radu; să se ferească de ochii și vorba boerilor sosiți; de chefurile, ce le făceau în fiecare seară.

În prezința plecării, jupânii poftiră la ziafet și pe Doamna și pe tustrele jupănițe.

Numai de dragul nepoțetei Ilinca, ce-o ruga cu lacrimi în ochi, Doamna se înduplecă, să ia parte la masa mare a boerilor. Doamna cu cele trei jupănițe se gătiră ca de nuntă, în cele mai scumpe și frumoase strairi.

Ca luceferii scânteiau mărgăritarele mari pe scufiile cu roze de aur, așternute pe părul cărunt al Doamnei, ori pe coamele negre a Ruxandei, ori pe cele castanii ale Iincăi și Stanei.

Cerceii de safir, mari și lungăreți ca lumina unei luminări, aruncau raze albastre, iar inețele din degete, brășările de pe mâni, colanțele dela brăie, papucii din picioare — podoabe cusute cu fire de aur și bătute în pietre scumpe, vărsau valuri de lumină aurie.

Peste veșmintele vișinii ale Doamnei ori albastre ale jupănițelor, stropite cu stele de aur și încrestate cu benzi de argint, stăteau prinse în chețori și copeii de aur, dulamele de atlas.

Un lanț de argint aurit șerpuia de jur-impresur gâtul Doamnei, ce-i ținea iconița Maicei Domnului, lucrată în costisitor mozaic de topazuri și rubine — iar jur-impresur de presurată cu boabe mărunte de smaragd, iacint și safir.

Pe dușameana calemului, unde se dedea masa mare erau așternute mândrețe de goblinuri geneveze, iar pe pereți atârnavu cadre și icoane, două oglinzi mari în patru colțuri, încadrate în rame de catifea roșie.

Pragul ușii era îmbrăcat de jur-impresur de un covor de șiac albastru, stropit cu iacinte și granate de aur. Pedestalul oglinzilor îl formau mesele de cristal cu picioare de bronz.

Pe ele se odihnea o cruce din Ierusalim, lucrată în lemn de chiparos, cu chipul Răstignitului, zugrăvit pe prășele de fildeș — și bicsaitele înflorite cu flori de smalt, pline de juvee.

În ungherul răsăritului de soare, sub iccana Născătoarei, pălpai focul unei candelă de argint.

Aerul calemului era îmbălsămat de miresma busuiocului, ce se uscă în pripiciul grinzilor.

Pe masa, acoperită de macate albe cu franjuri, strălucea albeața tacămurilor de porțelan, pline de figuri simbolice, cuțitele cu mânere turcești, lingurile, furculițele, solnițele, Timingenele, panerașele cu fructe, sfeșnicile rămuroase, cu luminări aprinse toate de argint.

De jur-impresurul mesei stăteau jălțurile lucrate în lemn de nuc, cu speteze late, primenite în giulgiu de catifea roșie, cu pernuțe verzi de damasc și cu zurgălăi de canafuri.

În calem logofătul Niță și hatmanul Pătrașcu așteptau pe Doamna și pe jupănițe. În vremea de așteptare jupânii se îndemnavu cu sângecele de țuică, să le încălzească sângele din vine și să le deslege limba din cerul gurei.

În toiul vorbelor, intră pe ușă jupănița Ilinca și Ruxanda, mlădioase ca trestiiile de baltă, și rumene ca două garofițe.

În strairile lor, de mare ținut, păreau ca două zine din povești, ce vin să deoache pe Feții-Frumoși.

— Apoi tocmai bine — zise logofătul Niță, — Ruxanda pentru mine și Ilinca pentru tine...

Jupânii își dederă binețele cu amândouă jupănițele și le sărutară mânușițele albe și moi. Apoi Niță începu a glumi:

— Ia să vezi, Ruxando, dacă 'n ea-seară ei avea noroc să îmbăt pe soacră-mea, apoi atunci are să-mi joace, după cum am să-i cânt.

Fetele zămbiră și pufnind de râs, își arătară dinții mititei, ca niște grăunți de mărgăritare.

— Numai, vezi păcatul — zise Ilinca râzând, — că soacră-i tare de inger!

— Aoleo... apoi și pe ingerii ei am să-i îmbăt! — zise Niță.

După aceste glume intră pe ușă jupănița Stana, înaltă și subțire ca un stâlp. Ochii-i verzi, mititei, înfundati în cap, îi se învârteau ca ochii vicleni de valpe. Fața-i uscată, întinsă, nasu-i așuțit, gura-i lungăreață cu buzele uscate, între-deschise, n'aveau nici un „vino 'ncoace“.

Pe urma ei intră și Doamna Despina pășind încet fie de demnitatea ei domnească, fie de vrâsta-i înaintată ori de corpulența trupului zdravăn.

Fața Doamnei, rotundă ca luna plină, rumenă ca floarea de mac, netedă și lucioasă ca catifeaua, îi dădea un aer de tinereță. Numai perii cărunți și zbârciturile săpate de-alungul frunții puteau s'o dea de gol, că-i trecută peste cincizeci de primăveri.

Doamna Despina era o sfântă. Ziulica întregă, în clipe de răgaz, bătea mătânii înaintea icoanei Precestei ori se ruga dintr'un acatist sârbesc, vechiu, ferfenițit.

Pe copilele sale le ținea din scurt, crescându-le mai mult cu asprime și pedapsă, decât cu dragoste gingașă de mamă.

De felul ei, Doamna era scurtă la vorbă și hotărâtă în toate.

Cum intră în calem, logofătul și hatmanul își plecară adânc frunțile, apucându-i mâna să o sărute cu toată cinstea cuvenită, rostind cuvintele:

— Sărutăm mâna!

— Apoi logofătul trase în lături jilțul de lângă dânsul și zise:

— Poftim Doamnă, în capătul mesei.

La dreapta Doamnei se așeză logofătul, la stânga hatmanul, iar lângă dânsii jupănițele.

Boerii la început ospătau în tăcere. Poate că nu știau cum să înceapă vorba cu Doamna, care nu părea în toate bune.

În toiul mesei mari, Niță ridică păharul, zimbînd cu voce bună, în graiu pretinesc:

„Doamnă!

„N'am fi îndrăznit să poposim la Curtea Măriei Tale și să-ți dăm poate prin aceasta pricină de supărare, dacă nu ți-am fi adus acasă odoarele Măriei Tale, pe jupănițele întoarse sănătoase și cu Doamne-ajută!

„Noi la rândul nostru îți mulțumim, din tot sufletul pentru inima bună ce ni-ai arătat-o, găzduindu-ne sub streșina Curții Măriei Tale!

Doamna nu se aștepta la asemenea cuvinte calde din partea logofătului Niță. Aceste vorbe o întepară oare-cum, de vreme-ce o muștră cugetul, că găzduise numai cu locuința pe jupăni.

Niță după o clipă iar vorbi:

„Noi te lăsăm de mâne Doamnă, cu bine. Dumnezeu sfântul să Te răsplătească înșutit și înmiit pentru găzduire și după dorință să-ți îmbucure bătrânețele!

„De aceea, înainte de a pleca, cademi-se, să luăm rămas bun dela Măria Ta și să ridicăm acest păhar, în semn de adâncă recunoștință, în sănătatea Măriei Tale!

„La mulți ani!

— La mulți ani! — grăi și Pătrașcu, ciocnindu-și paharele cu toții.

Doamna bău paharul de vin în tăcere, nespunând de-ocamdată nici un cuvânt.

Incurând se sculă și hatmanul, rostind cu paharul în mână:

— Eu ridic acest pahar de vin în sănătatea jupănițelor Măriei Sale și le doresc noroc, ani mulți, fericiți și tot ee le dorește inima!...

— Să dea Dumnezeu! — răspunse cu glas subțire Ruxanda și după dânsa Ilinca.

Stana stătea ca o stâncă mută, ridicând a lene, în silă, paharul, să-l ciocnească cu boerii:

— Și apoi ce-ți dorește inima? Întrebă hatmanul pe jupănița Ruxanda, șezând iar pe jilțuri.

— Ehe... aceasta nu ți-o pot spune — grăi jupănița, zimbînd bucuros.

— Dar mata Ilinco, ce dorești? — o întrebă tot hatmanul.

— Ce doresc eu? Eu doresc ca și Ileana Cosinzeana un Făt-Frumos din lacrimă... mai mult nimica!...

Boerii pufniră de ris cu tustrele jupănițe. Chiar ochii Doamnei se inseninară, mijind de naivitatea Iincăi.

— Apoi să ți-l dea Dumnezeu, să ai parte de dânsul, — adause Pătrașcu.

— Sărut mâna, să trăiești jupăni! îi

mulțumi Ilinca bucuroasă. Pela sfârșitul ziafetului, Niță se sculă, grăind către Despina:

— Dar încă o dorință mai avem Doamnă, pe care credem, c'ai să ni-o ascuți bucuros.

„Noi ne folosim de prilejul acesta prielnic, și în numele Măriei Sale, Radu-Vodă cerem din îngăduința Măriei Tale, mâna jupâniței Ruxanda, să fie soața domnului și domnița Țarei noastre Românești.

„In sănătatea noilor însurăței ridic păharul cel de pe urmă, dorindu-le să trăească la mulți ani!

După toastul logofătului se sculă de pe jilț Doamna, care cu toată vrednicia sa grăi liniștit către boerii, rămași în picioare:

— Mai întâiu n'aveți pentru ce să-mi mulțumiți atâta, boerilor D-voastră, pentru gazdă. Ce-i drept, nu v'am întins mese mari și nici nu m'am amestecat în chefurile d-voastre, nu pentru-că ași fi supărată pe d-voastră, ci numai pentru a vă da de înțeles, că sunt adânc jignită de Radu Vodă.

Urmă o clipă de liniște, în care Doamna își culegea gândurile. Boerii o ascultau cu toată ațintirea. Jupânițele stăteau în picioare cu ochii duși spre pământ. Apoi Doamna, cu glas domol, iar începu cuvântul, făcând gesturi prin aier, ori bățând ușor cu latul mânei tremurătoare în muclea mesei:

— Dacă Radu Vodă nu știe altcum să cinstească neamul Basarabilor decât cu ocări și cu vorbe jignitoare — și tocmai în ziua de Paști — în calemul domnesc — în fața boerilor, — atunci nu voesc se mă încuscresc cu asemenea Vodă.

Boerii pricepură, că e vorba despre pățania Stanei, la Curtea domnească:

După o clipă Doamna începu cu glas mai târșor:

— De aceea nici prin gând nu-mi trece să dau lui Radu pe Ruxanda. Dacă am s'o mărit, atunci numai cu Vodă Ștefăniță, care știe să-mi cinstească neamul și numele, altfel decât Radu.

Logofătul intrerupsse vorba Doamnei cu cuvintele:

— Să-mi învoești o vorbă numai, Doamnă. Socot, că Radu a avut tot dreptul, să se supere pe jupânița Stana în ziua de Paști. Ce drept a avut dânsa să oprească Ruxandei a se abate la Curtea domnească?

„Iar că Vodă i-a dat puțin peste nas, aceasta încă nu înseamnă, că Vodă necinstește neamul Măriei Tale. Pățania aceasta are se învețe minte pe jupâniță, cum să se poarte de altădată la Curtea domnească.

— Cât voi trăi, n'are să-mi mai calce piciorul în Curtea domnească — zise Stana cu mânie.

Niță reluă cuvântul:

— Apoi, pe temelul celor auzite din gura Ruxandei, că Radu i-a căzut drag și că numai lui voește să-și dea mâna, atunci eu cred Doamnă, că nu ți-e dat să nefericești fata.

„Ca o mamă bună n'ai s'o silești, să-și dea mâna unui voevod, ce nu i-i drag.

— Da, da — zise Ruxanda dând ușor din cap.

— La gura unei fete nu mă uit. Fata e datoare să-și asculte părinții. Ei au sarcina să se îngrijească de soartea și viitorul copiilor — grăi Doamna supărată.

— Așa-i, dar vezi bine, Doamnă, nu faci bine, de te împotrivesți lui Radu. Prin asta silești pe Vodă să se încare la luptă, de dragul Ruxandei.

— Ba mai bine s'o văd moartă, decât soața lui Radu, — zise Doamna ridicându-și glasul — căci dacă el ar fi fost de treabă, azi n'aș fi trebuit să-mi petrec traiul pe pământ străin. Radu mi-a dat de înțeles, să-mi iau de drum, că nu încap în curtea zidită de soțul meu, Neagoe.

Azi vrea să-i dau fata? — să-i dau pe Ruxanda? — să-mi necinstească neamul și numele?

Mării-Doamne, încă nu mi-au sărit mințile din cap, să fac una ca asta! Nu! nici-odată!

Și apoi mi-am dat cuvântul lui Ștefăniță, că-i voi da pe mezină, prin urmare se cade să mă țin de cuvânt.

— Vrea să zică, acesta-i cuvântul din urmă, Doamnă? — întrebă logofătul.

— Da acesta. Să-mi dați pace cu Radu! Mai mult nu am nimica de spus!

Doamna rosti cu furie cuvintele din urmă, trântind cu putere în masă, de zângăneau păharele deșerte.

Apoi Doamna fără să-și ia rămas bun dela jupâni, fără a-și da măcar mâna, izbi jilțul la o parte și eși din calem. Pe urma, ei ca o fată fără de creștere, eși și jupânița Stana, nezițând batâr:

„Noapte bună“ ori „rămâneți cu bine“ Boerii nedumeriți de firea iute a Doamnei, care se infurie așa din nimic, înmărmuriră. Jupânița Ruxanda privind cu jale în ochii turburi ai logofătului, dădu să-l mângăie cu cuvintele:

— Ei lasă, nene logofete, așa-i mama! A fost pusă la cale pe soră-mea! Eu îți zic că tot pe-a mea are să rămână! Ai se vezi!

— Bine, bine — îngână Ilinca, — dar până atunci are să-ți mănânce zilele soră-ta.

— Mare-i Dumnezeu! — oftă Ruxanda.

— Mare-i Dumnezeu! îngână după dânsa și logofătul. — Noi vom căta, să te scăpăm cât mai curând de amarul prigonirilor și suferințelor, ce-ai să le înduri pe urma noastră!

Era miezul nopții.

Luna se ascunse după norii cenușii. Tot cerul se înnorase Zările plângeau, vărsând o boare mărunță de ploaie.

Iar vântul, în șueț sălbatic, frământa codrii de brazi, culcându-i par'că la pământ.

De-asupra Curții cobea o buhă stingheră în bezna nopții.

CAPITOLUL XVII.

Sfârșit de toamnă.

Stropi mărunți de ploaie rece cad neintrerupt din adâncul zărilor mohorâte.

Mărgăritare de brumă s'au așternut peste vii, părăgindu-le.

Un vânt tomatic, ce suspina cu freamăt, desprindea de pe vârfurile codrilor cele de pe urmă frunze îngalbinite.

Sub întinderea bolții cerești treceau cocoare în călduri, ori nori fumurii, înnegurând lumina dela soare.

La Curtea Țarei Românești se ținea mare sfat boeresc.

Radu Vodă chemă în calemul domnesc pe toți dvornicii curții și pe toți jupâniții ai Țarei, să-și dea socotință despre zvonurile sosite din Suceava: zvonuri de război.

Boerimea toată știa, că doi Voievozi s'au îndrăgît de-o domniță. Știa, că dragostea Feților Frumoși pentru mâna Ilenei Cosizene n'are cum să se mântuie, decât, cu războiul.

Boerii mai bătrâni nu erau de seamă, să vâre Țara în foc și prăpădenie pe temelul dragostei.

Boerii mai tineri socoteau, că Doamna Despina nu dă lui Radu Vodă pe Ruxanda, chiar de s'ar vărsa potop de sânge, de dragul ei.

Războiul prin urmare n'are nici un rost și trebuie zădărnicit.

Chirul Ion Despot era de altă părere. El ținea de cuviință, că cel mai bun lucru ar fi, dacă Măria sa va trimite o solie la Suceava.

Menirea soliei e, ca Măria Sa, Ștefăniță Vodă să înceteze de a peți mâna Ruxandei, devremece ea însăși și-a făgăduit mâna Domnului Țarei Românești.

Dacă Ștefăniță se va spune rugămintilor domnești, atunci Radu Vodă, în semn de recunoștință, se îndatorește a-i veni într'ajutor atât împotriva Cazailor și Tătarilor, cari îl amenințau din părțile Nistrului, cât și împotriva lui Petru Rareș, unit cu sotniile Leșilor, ce vroeau să-l răstoarne de pe cârmă.

Boerii laudară sfatul înțelept al Chirului Ion Despot și îndemnau pe Vodă, să-l aducă la îndeplinire, cât mai de vreme.

Radu din boerii de față alese de soli pe Niță logofătul, pe postelnicul Balș și pe spătarul Pintilie.

În sănătatea solilor aleși, boerii cu Vodă băură câte-o sângeacă da rachiu.

Solia avea să plece poimâni dimineața — și după vreo două săptămâni aveau să se întoarcă cu răspuns hotărât din Suceava.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

O vișoară piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie* (pag. 99). Se află de vânzare la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj și costă 60 fil. plus 10 fil. porto.

Dr. IZIDOR MARCU: *Teologia pastorală volum I. Didactică pastorală f. 8° 408 pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica f. 8° 586 pag. 5'40 cor. Sunt indispensabile fiecărui preot.*

Se pot primi dela *Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj* cu prețul 9'50 cor.

Verbele auxiliare: sunt, am, voi, de *dr. Octavian Prie* profesor gimnasial în Blaj. Se poate comanda la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj. Prețul 60 fil + 5 fil. porto.

Carte de citire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de *Ioan F. Negruțiu* și *Petru Ungurean*. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5,9421—1910.

Biblioteca »Unirii«.

1. Ben-Hur, sau zilele lui Mesia, de Lewis Valace 2 volume 2-90
2. M. Eminescu. Studiu critic. . . . . —90
3. Câteva momente din începutul bisericeii române, de C. Auner. . . . . —20
4. Nume de familie la românii din Ungaria, de A. Viciu. . . . . —12
5. Din viața lui I. Micul, de Mihail Străjan . . . . . —16
6. Albertina. Povestire de Dr. V. Bojor —30
7. Cestiuni din dreptul bis. unite. p. I. II. 3-40
8. Cele două fețe ale lumii de Nicu —30
9. Ziua deșteptării de Aurel Fodor —16
10. Cele două conștiințe, piesă teatrală în 5 acte. Tradusă în românește din l. franceză de Simion Zehan. —40

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚIA.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1'50 fil.

Sfat și ajutor.

Cei ce sufer în defecte de mistuire, dureri și arsuri de stomac, constipație și alte scăderi împreunate cu aceste,

află vindecare cu ajutorul

PICURILOR DE STOMAC ai lui BRADY

numiți mai înainte „Picuri de Mariacell”, ce s'au dovedit de buni, acum mai bine de 30 ani încoace.

Se află în fiecare apotecă. O sticlă mare cu 1'60 cor., mică cu — 90 fileri. 6 sticle deodată cu 5'40 cor. 3 sticle mari 4'80 cor. trimise franco, dacă prețul se trimite înainte.

Apoteca K. BRÁDY la „Magyar Király” în Viena I. Fleischmarkt 2. Depot 5.

(13) 8-13

M O B I L E

Dormitoare, prânzere, chilii de dormi, saloane, aranjare completă de hotele, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pempos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
(88) 56-104 (Központi városháza mellett).

Atragem atențiunea

la pepiniera „Domeniului românesc din Bobalna” lângă Orăștie, a cărui proprietar e *Dr. Aurel Vlad*, unde se află de vânzare pentru primăvara anulului curent un (1) milion **altoi de vie americană,** din calitățile (soiurile) cele mai distinse pentru via și masă, pe lângă celea mai moderate prețuri. — Viță americană cu și fără rădăcină, și ochiuri pentru altoit din toate varietățile (soiurile) încă află de vânzare.

Fiind pepinieră îngrijită, n-a fost atăcată de insecte și sunt dezvoltati la perfectiune ferăși din pepiniera noastră soiurile sunt curate.

La cerere să se trimită gratis catalogul despre altoi și iri și cu îndrumări practice pentru plantarea și înmormântarea nouelor viei

Proprietarii de viei să se adreseze cu încredere deplină la

(19) 34-45

Administrația „Domeniului din Bobalna”
Bábolna u. p. Szésváros.

A apărut: **Elemi Népiskola Ertesítő könyvecke** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porte

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Români replantați viale cu altoi de la firmă Română!

„MUGURUL“

însoțire economică Elisabetopol-Erzsébetváros.
(Kis-Küküllő v.m.)

☐ ☐ **Altoi de vie!** ☐ ☐

Calitate distinsă — pe lângă celea mai moderate prețuri soiuri de vin de masă.

Viță americană cu și fără rădăcină, Ochiuri de altoit, Viță europeană cu rădăcină

— se află de vânzare la —

Însoțirea economică

„MUGURUL“

Elisabetopol—Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste

≡ **trei (3) milioane.** ≡

Școlile noastre de altoi n'au fost atăcate de peronosporă.

Altoi sunt dezvoltati la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată.

La cerere prețurent și instrucțiuni gratis și franco.
(104) 61- ?

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIIU

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

recomandă

☛ **Asigurări împotriva focului** ☛

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

☛ **Asigurări pe viață** ☛

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt priu spargere) asig. p. pagube la apadute.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	3,002,540-78
Capitale asigurate pe viață achitate		4,324,801-12
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,339-92
	(viață)	11,020,266-
Fonduri de întemeiere și de rezervă		2,428,317-

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cursuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5) 41-?